

PREDICĂ LA DUMINICA A XXXII-A DUPĂ RUSALII (A LUI ZAHEU)

„Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zaheu, coboară-te degrabă, că astăzi în casa ta trebuie să rămân”.
(Luca 19, 5)

Iubiți credincioși,

Ierihonul, cea mai veche cetate fortificată a lumii, a înregistrat, prin venirea Domnului nostru Iisus Hristos, cea mai importantă și mai impresionantă vizită din toată istoria sa. De la Iosua Navi, urmașul lui Moise la conducerea poporului ales (1200 î.Hr.), mulți conducători de triburi, numeroși regi ori înalți demnitari romani, profeți și mari arhieriei au venit la Ierihon, dar niciuna din acele vizite nu a stârnit un entuziasm atât de mare și nu a adunat laolaltă toată suflarea cetății, cum s-a întâmplat atunci când Fiul lui Dumnezeu, a poposit în „orașul palmierilor”.

Dornici să-L vadă pe Învățătorul, pe Rabinul care vorbea și săvârșea minuni cum nimeni n-a mai făcut-o vreodată, locuitorii Ierihonului au dărâmat zidurile reci ale sufletului și au dat năvală, cu mic și mare, să-L aclame cu strigăte de bucurie, să-I asculte dumnezeieștile învățături și să se atingă de poala hainelor Sale, nădăjduind că se vor învrednici de Harul Său tămăduitor.

Printre sutele de entuziaști s-a strecurat și un personaj temut și bogat, foarte cunoscut în cetate și în Valea Ierihonului, Zaheu, „mai marele vameșilor”. Auzind de faima Mântuitorului, Zaheu, cel mic de statură, lasă deoparte mândria și teama de a-și pierde „prestigiul” și urcă rapid într-un sicomor din apropiere, spre a-L vedea pe Învățătorul din Nazaretul Galileii.

Dacă până în momentul întâlnirii cu Iisus, Zaheu era preocupat exclusiv de funcții, de imagine și influență, de putere și de obținerea unor foloase necuvenite, din clipa în care aude chemarea divină: „Zaheu, coboară degrabă, că astăzi în casa ta trebuie să rămân”, viața „mai marelui vameșilor din Ierihon” și din împrejurimi se schimbă radical.

Zaheu coruptul, lacomul, necinstitul, orgoliosul, necredinciosul, slujitorul zelos al autorității romane trece de la păcat la virtute, de la mândrie la smerenie,

de la lăcomie la dărnicie, și, primidu-l pe Mântuitorul în casa sufletului și a familiei sale, se învrednicește de darul neprețuit al mântuirii.

Transformarea lui Zaheu este totală, fără întoarcere, impresionantă și pilduitoare. La dorința sa fierbinte de a-L cunoaște pe Învățătorul care săvârșește fapte minunate și vorbește așa de frumos „cum niciun om n-a mai vorbit vreodată”, se mai adaugă ceva: conștiința păcatului. Zaheu a simțit că nu mai poate trăi în minciună și din suprainpozitarea conaționalilor săi, marea majoritate asigurându-și cele necesare traiului din cultivarea pământului nu foarte roditor al Ierihonului și din creșterea animalelor. Conștiința îl muștra pentru abuzurile săvârșite; frământarea sa sufletească era atât de intensă, încât simțea că nu mai putea trăi astfel, că trebuie să facă ceva pentru a scăpa de acest chin interior, permanent.

Din clipa în care a înțeles că, pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu iubirii nu doar rațional, ci și afectiv, Zaheu a hotărât că trebuie să „se lepede de sine”, de „frământătura cea veche” și să urce pe scara virtuților, devenind alt om. De-a lungul vremurilor, mulți oameni L-au căutat pe Dumnezeu numai cu mintea, fără a-I face loc, însă, în inima lor. Referindu-se la astfel de cazuri, sfântul apostol Pavel scria credincioșilor din Corint că „lumea n-a cunoscut prin înțelepciune pe Dumnezeu” (I Corinteni 1, 21), adică prin intermediul științei și al filosofiei. Filosofii, oratorii, oamenii înțelepți ai Atenei și-au dat seama de neputința înțelepciunii lumești în fața divinității și au ridicat un altar „Dumnezeului necunoscut”, despre care le-a vorbit Apostolul Neamurilor: „Deci, Cel pe care voi, necunoscându-L Îl cinstiți, pe Acesta Îl vestesc eu vouă” (Faptele Apostolilor 17, 23). Sfântul Siluan Atonitul spunea, de asemenea, că mulți filosofi și savanți au ajuns la concluzia că Dumnezeu există, dar nu L-au cunoscut.

Sfânta Scriptură ne învață că pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu nu avem nevoie de bogății, de putere, de funcții înalte, de titluri academice ori științifice, ci de iubirea pornită dintr-o inimă curată, sinceră, însetată după adevăr, bine și frumusețe duhovnicească.

Pe Dumnezeu Îl cunoaștem cu ajutorul părinților și al bunicilor, prin purtarea de grijă a preotului duhovnic, prin credința luminată de Harul Său Cel preasfânt, prin lucrarea Sfintelor Taine în sufletul nostru și prin lectură duhovnicească. Îl mai cunoaștem pe Dumnezeu prin lucrările Sale minunate și a binefacerilor pe care le revarsă peste noi, din preaplinul iubirii Sale față de creația Sa, dar atât cât ne permite El să-L cunoaștem.

Cunoașterea lui Dumnezeu prin credință vie și prin trăirea cu evlavie a Evangheliei este „rădăcina nemuririi” (Înțelepciunea lui Solomon 15, 3). Așa cum „a cunoscut Domnul pe cei ce sunt ai Săi” (II Timotei 2, 19), tot așa trebuie să-L cunoaștem și noi pe El. „Și aceasta este viața veșnică, scrie sfântul

evangelist Ioan: să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3).

Cunoscându-l pe Dumnezeu, Zaheu s-a transformat sufletește, a devenit un om nou, omul pocăinței, și-a mărturisit păcatele și singur și-a luat canonul: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe careva cu ceva, întorc împătrit” (Luca 19, 8).

Exponent al unei clase sociale prospere, servilă romanilor și trăitor într-o societate marcată de grave abuzuri și de numeroase nedreptăți, Zaheu vameșul renunță la hoție și la corupție, la dorința aprigă de îmbogățire prin orice mijloace și, împreună cu toată familia sa, își închină viața urmării lui Hristos. Copleșit de iubirea Mântuitorului, Zaheu părăsește lumea pentru care adevăratele valori erau aurul, argintul, palatele somptuoase, livezile cu măslini, se leapădă de credința și de formalismul Legii vechi și îmbrățișează, cu toată puterea sufletului său, învățătura mântuitoare a Evangheliei.

Dreptmăritori creștini,

Când un suflet împovărat de păcate aude cuvintele dătătoare de speranță ale Domnului Hristos: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia ...”, așa cum le-a auzit și Zaheu, el simte bucuria iertării și a mântuirii sale. Din acel moment sensul vieții sale s-a schimbat, el îi privește cu alți ochi pe ceilalți oameni și nu mai este în stare să le facă rău, chiar dacă își continuă viața cotidiană în cadrul profesiei sale, precum Zaheu.

Și astăzi, ca și acum două mii de ani, când Iisus a intrat în casa lui Zaheu, vor putea fi auzite glasuri critice și cârteli că El și-a găsit tocmai casa sufletului unor păcătoși de teapa mai marelui vameșilor din Ierihon, ca să intre la ei, cu toții uitând că Mântuitorul a venit pe lume „ca să mântuiască pe cei păcătoși (I Timotei 1, 15).

Dacă pentru cârtitorii de acum două milenii lucrul principal era că Zaheu e un mare păcătos, pentru Iisus esențial era că Zaheu poate fi mântuit. Locuitorii Ierihonului priveau în urmă, spre faptele rele ale lui Zaheu, spre trecutul lui întunecat, Iisus privea însă înaintea și vedea viitorul acestuia. Ei vedeau în Zaheu pe păcătosul corupt și necinstit, lacom și fără milă, Iisus vedea în acel vameș pe omul cel nou, pe ucenicul care rupe lanțurile grele ale trecutului păcătos, ca să înceapă o viață nouă, „viața în Hristos”.

Tocmai atunci când mulțimea cârtitoare zicea că Domnul a intrat „la un păcătos”, Zaheu îi spunea Domnului Hristos: „Iată jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit” (Luca 19, 8); tocmai când aceia îl judecau pe păcătos, Zaheu se dezbrăca de haina păcatului și se înveșmânta în haina strălucitoare a virtuții, primind, cu bucurie, asigurarea divină: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia” (v. 9).

Iubiți credincioși și credincioase,

La întrebarea dacă mai sunt Zahei în zilele noastre, răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Fiecare dintre noi, atunci când suntem împovărați de păcate și de greșeli și ajungem să le conștientizăm și să le mărturisim în scaunul spovedaniei, ne asemănăm lui Zaheu din Evanghelie.

Câte nu avem și noi de restituit celor pe care i-am nedreptățit într-un fel sau altul, le-am cauzat suferințe de toate felurile sau i-am vorbit de rău. Poate că răutățile, păcatele noastre sunt mai numeroase decât cele prin care Zaheu și-a adunat bogăția. Dar acela, întâlnindu-L și cunoscându-L pe Hristos, s-a declarat gata să dăruiască jumătate din averea sa săracilor, iar celor pe care i-a nedreptățit să le întoarcă împătrit. Noi, oare, suntem în stare de o astfel de schimbare lăuntrică și de recunoaștere a stării noastre de păcătoșenie? Suntem în stare să-l iertăm pe cel care a greșit față de noi? Avem tăria de a-l despăgubi pe cel ce l-am nedreptățit? Putem repara, prin cuvânt și prin faptă, răul făcut semenilor?

Zaheu, vameșul din Ierihon, disprețuit și urât de semenii săi pentru starea decăzută în care își trăia viața, ne oferă tuturor o lecție sublimă de credință și de morală. Dacă noi vom fi în stare să înțelegem dimensiunea profundă a schimbării lăuntrice care s-a produs în sufletul lui Zaheu și vom reuși să facem precum el, atunci ne putem considera niște Zahei ai zilelor noastre, vrednici să auzim cuvintele Mântuitorului: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia”.

Evanghelia acestei duminici ne transpune în contextul moral și social de acum două mii de ani, însă prin mesajul pe care-l transmite se înscrie și în actualitatea noastră cea de toate zilele. Și astăzi, ca și altădată sunt destui Zahei preocupați doar de ei înșiși, de dublarea sau triplarea prin orice mijloace a averilor acumulate.

Dacă vameșii, sau mai bine zis, percepții de altă dată suprataxau pe bieții crescători de oi și de capre, pe cultivatorii de legume și pe comercianții Ierihonului, Zaheii vremurilor noastre, mult mai rafinați și versați, ahtiați după îmbogățire rapidă, încheie contracte de afaceri pentru care percep și primesc comisioane în valută forte, supraevaluează costurile lucrărilor pe care le execută, se lasă mituiți cu sume uriașe pentru a atribui lucrări unor firme, plătesc salarii de mizerie angajaților, se eschivează de la plata datoriilor față de stat, cauzând mari suferințe unor semeni împovărați de lipsuri și de sărăcie și mari pierderi la bugetul de stat. Pentru asemenea oameni, lecția de pocăință și de întoarcere la Dumnezeu a lui Zaheu este mai mult decât actuală.

Zaheu vameșul a abuzat de funcția sa, a furat, a prejudiciat și a nedreptățit pe mulți semeni, dar a dobândit conștiința stării sale morale decăzute. L-a întâlnit pe Iisus Hristos Mântuitorul și, cunoscându-L, a devenit curat, cum i se traduce numele, a devenit un om nou și s-a salvat atât pe sine, cât și familia sa. În felul acesta, Zaheu rămâne peste veacuri și peste milenii un model de

urmat, de renunțare la păcat și de întoarcere la Dumnezeu, Calea, Adevărul și Viața cea adevărată. El ne învață și după două milenii că dacă omul urcă duhovnicește spre Dumnezeu, Dumnezeu coboară la el.

Așadar, cu ajutorul sfintei Evanghelii a acestei duminici despre Zaheu, mai marele vameșilor, pășim pe prima treaptă pregătitoare a Marelui Post al Paștilor.

Să mergem cu hotărâre și cu nădejde pe calea care ne duce la Hristos Domnul, Cel înviat a treia zi din, să ne deschidem sufletul, ca El să intre la noi, în casa noastră, să cineze cu noi și să ne binecuvinteze precum odinioară pe Zaheu și pe familia lui: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia”. Amin.

Preot dr. Ionel Popescu